ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Αντώνης Δραγανίγος

Εισαγωγή: Λίγες ημέρες μετά το δημοψήφισμα και ενώ το παρόν κείμενο είχε δημοσιευθεί, ήρθε η στάση της καταλανικής κυβέρνησης με την παραπομπή της ανακήρυξης της ανεξαρτησίας στις ελληνικές καλένδες και τις δηλώσεις περί «διαπραγματεύσεων», τόσο του προέδρου όσο και του αντιπροέδρου της κυβέρνησης, να επιβεβαιώσει ότι οι εκπρόσωποι των καταλανικών αστικών κομμάτων και η αστική τάξη που εκπροσωπούν **δεν θέλουν ρήξη με το ισπανικό κράτος, αλλά «επαναδιαπραγμάτευση» της θέσης και του ρόλου τους μέσα σε αυτό.**

Και ότι η πραγματοποίηση του δημοψηφίσματος και η όξυνση της πάλης έγινε **λόγω της εισόδου του λαϊκού παράγοντα στο προσκήνιο,** όχι λόγω της *«αποφασιστικότητας του καταλανικού εθνικισμού».*

Όλη λοιπόν η μεγάλη αστική τάξη της Ισπανίας καθώς και οι πιο μαύρες δυνάμεις του πολιτικού συστήματος στηρίζουν την ενότητα του ισπανικού κράτους. Ας μην δίνονται άλλοθι στο όνομα της πάλης ενάντια στον *«εθνικισμό των Καταλανών»,* την ώρα που ο λαός τόλμησε να συγκρουστεί για το δικαίωμα στην δημοκρατία και τον αυτοκαθορισμό.

Η πάλη για αυτοδιάθεση από εργατική σκοπιά

> Η μάχη της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς είναι να δώσει ταξική και δημοκρατική κατεύθυνση στο κίνημα αυτό, να οικοδομήσει τις ανεξάρτητες μορφές δράσης της εργατικής τάξης, να αναπτύξει την ταξική πάλη εντός του κινήματος. Προτάσσοντας την ανάγκη για μια «ανεξάρτητη Καταλονία στα χέρια του λαού της», μπορεί να επικοινωνήσει βαθύτερα με το αίτημα για μια «Ισπανία στα χέρια των λαών της».

Καπιταλιστική κρίση και εθνικά ζητήματα

Οι συγκλονιστικές εξελίξεις στην Καταλονία έχουν ανοίξει ένα κύκλο μεγάλων ερωτημάτων γύρω από το σύγχρονο εθνικό ζήτημα και την στάση μας απέναντί του. Στις Θέσεις για το 4ο Συνέδριο του ΝΑΡ υπάρχει η εκτίμηση ότι «απαιτείται ταξική διεθνιστική οπτική για τα σύγχρονα εθνικά προβλήματα που αναφύονται από τον καπιταλισμό της εποχής μας ή για παλιότερα άλυτα που αποκτούν νέα διάσταση σήμερα (πχ κουρδικό, παλαιστινιακό, αλλά και περιοχών της Ευρώπης πχ Καταλονία, Χώρα των Βάσκων)». Γιατί, όμως «αναφύονται» σύγχρονα εθνικά προβλήματα;

Το έδαφος στο οποίο δημιουργείται και αναπτύσσεται το σύγχρονο εθνικό ζήτημα είναι αυτό της κρίσης του ολοκληρωτικού καπιταλισμού. Η σημερινή ιστορική δομική κρίση παροξύνει πρώτα από όλα την αντίθεση κεφάλαιο-εργασία με την εξάπλωση της τεράστιας φτώχιας και των χαοτικών ανισοτήτων. Οδηγεί σε όξυνση των ανταγωνισμών ανάμεσα στις αστικές τάξεις, τα ιμπεριαλιστικά κέντρα, τα κράτη και τους συνασπισμούς τους, δυναμώνοντας τον πολεμικό κίνδυνο και οδηγώντας σε κρίση τις καπιταλιστικές ολοκληρώσεις και τους θεσμούς τους (βλέπε ΕΕ). Τέλος οξύνει την απόσταση και τις αντιθέσεις στο εσωτερικό των χωρών, ανάμεσα στους «πόλους» καπιταλιστικής ανάπτυξης και τις περιοχές που «μένουν πίσω» και περνούν στο περιθώριο.

Στην περίοδο της κεϋνσιανής ρύθμισης, όταν το αστικό κράτος είχε έναν ισχυρό αναδιανεμητικό ρόλο, παράλληλα με το «κοινωνικό συμβόλαιο», προσπαθούσε να συγκροτήσει και ένα «εθνικό συμβόλαιο», να ομογενοποιήσει τον «εθνικό χώρο».

Ο θρίαμβος των δυνάμεων της αγοράς, η απόσυρση του κράτους από τον αναδιανεμητικό του ρόλο οξύνει αυτές τις ανισότητες στο έπακρο. Δεν είναι φυσικά τυχαία τα κινήματα για την ανεξαρτησία της Σκοτίας, η κατάσταση στο Βέλγιο, η μόνιμη κατάσταση οιονεί διάσπασης του ιταλικού κράτους σε Βορρά και Νότο και φυσικά τα συγκλονιστικά γεγονότα στην Καταλονία. Ακόμα και στην καρδιά του καπιταλισμού, στην ίδια τη Γερμανία, με το πιο σύγχρονο και ισχυρό κράτος στον πλανήτη, η ενίσχυση του Afd έγινε κυρίως στην Ανατολή, γιατί το γερμανικό κεφάλαιο διατήρησε το ρήγμα Ανατολής-Δύσης για να εξασφαλίσει φτηνό εργατικό δυναμικό στην καπιταλιστική του εποποιία.

Πάνω στο έδαφος της όξυνσης αυτών ακριβώς των αντιθέσεων θα ξεσπούν αναγκαστικά και αναπόφευκτα μεγάλα κινήματα. Κινήματα με φυσιογνωμία διαταξική, πολυποίκιλα αντιφατικά. Κινήματα στα οποία θα συνυπάρχουν η αστική τάξη μιας περιοχής ή ορισμένες αστικές μερίδες, με τα εργατικά και μικροαστικά στρώματα που πολλές φορές βρίσκουν μέσα από το «εθνικό ζήτημα» μια ρωγμή, να εκφράσουν τη βαθιά κοινωνική τους δυσαρέσκεια, ένα διάδρομο να βγει η «κοινωνική λάβα» προς την επιφάνεια της ιστορίας.

Και όπως κάθε ηφαίστειο, όταν εκρήγνυται, η καθαρή λάβα συμπαρασύρει μαζί της στάχτη, πέτρες και ό,τι άλλο έχει συσσωρευτεί στα κατάβαθα της γης.

> Το δημοψήφισμα πήρε αυτή την τροπή λόγω της εισόδου του λαϊκού παράγοντα στο προσκήνιο

Η κατεύθυνση που παίρνουν τα κινήματα αυτά εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Εξαρτάται πριν από όλα από τον ταξικό συσχετισμό στο εσωτερικό τους, αλλά και –ισχυρά– από την πολιτιστική και εθνική ταυτότητα, τις ιστορικές παραδόσεις ακόμα και τις διεθνείς σχέσεις. Δεν είναι μονοσήμαντη. Μπορεί να γίνουν λίπασμα για την αναβίωση ενός σύγχρονου ρατσισμού/εθνικισμού/φονταμενταλισμού, μπορεί όμως να γίνει και έδαφος μια ισχυρής ριζοσπαστικοποίησης των λαϊκών τάξεων, μαζικής διεκδίκησης του δικαιώματος στον αυτοκαθορισμό τους, βαθύτερης συνείδησης ότι δεν πρόκειται απλά για το χρώμα της σημαίας, αλλά πάνω από όλα για τα δικά τους δικαιώματα και ανάγκες.

Δεν μπορεί ποτέ κανείς να υποτιμήσει την τεράστια σημασία της διεκδίκησης του δικαιώματος του αυτοκαθορισμού, της ιστορίας, της συνείδησης σε κάθε τέτοιο κίνημα. Τα κινήματα δεν δημιουργούνται σε κενό χώρου και χρόνου. Δεν οικοδομούνται από τα «καθαρά ταξικά ζητήματα». Αντίθετα διαμεσολαβούνται και προσδιορίζονται σε σημαντικό βαθμό από όλα τα παραπάνω.

Στην περίπτωση της Καταλονίας έχουμε μια τέτοια περίπτωση. Η αντίθεση δεν είναι με τις άλλες φτωχότερες περιοχές της Ισπανίας, αλλά με την «Μαδρίτη» και ό,τι αυτή εκφράζει. Τη διαρκή και κανιβαλική αστική επίθεση, την αντιδραστική βασιλεία, τον αναχρονιστικό καθολικισμό, το πνεύμα του «φρανκισμού»!

Θέλει σοβαρή μελέτη για τη διάταξη των ταξικών δυνάμεων μέσα στο κίνημα αυτό. Καταρχάς ξέρουμε ποιοι είναι απέναντι! Η κυβέρνηση Ραχόι. Ο βασιλιάς και όλο το βαθύ κράτος και το πολιτικό σύστημα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία φρόντισε να υπερασπιστεί την «ενότητα της Ισπανίας», χωρίς φυσικά να καταδικάσει τη βία του ισπανικού κράτους στην κατάπνιξη της θέλησης του καταλανικού λαού. Και τέλος η αστική τάξη της Ισπανίας. Όλη η αστική τάξη; Ναι, όλη! Γιατί η μεγάλη καταλανική αστική τάξη (οι τραπεζίτες και οι βιομήχανοι), όπως όλα δείχνουν είναι άρρηκτα δεμένη με το ισπανικό κράτος, γιατί αποτελεί τη βάση εφόρμησής της στην ευρωπαϊκή και παγκόσμια αρένα και δεν θέλει να αδυνατίσει αυτή τη βάση στο όνομα μιας αβέβαιης περιπέτειας προς την ανεξαρτησία. Κάποια

επαναδιαπραγμάτευση ίσως. Απόσχιση όχι. Αυτό δεν αποκλείει το γεγονός ότι υπάρχουν άλλες αστικές μερίδες με ισχυρότερη τοπική διασύνδεση, ισχυρά μεσαία ή και μικροαστικά στρώματα (που όλα αυτά αποτελούν κομμάτια της αστικής πυραμίδας) τα οποία σπρώχνουν πιο μακριά την αστική κυβέρνηση της Καταλονίας.

Όμως το δημοψήφισμα πήρε αυτή την τροπή, έγινε πρωτοσέλιδο σε όλο τον κόσμο λόγω της εισόδου του λαϊκού παράγοντα στο προσκήνιο! Την πήρε γιατί τις τελευταίας βδομάδες, σύμφωνα με τις ειδήσεις που έχουμε, χιλιάδες επιτροπές από εργαζόμενους και αγωνιστές των κινημάτων, από τον κόσμο που έκανε τους ισπανούς «αγανακτισμένους», έφτιαξε επιτροπές υπεράσπισης του δημοψηφίσματος, οργάνωσε τον κόσμο και όταν ήρθε η ώρα, ήταν αυτοί που στάθηκαν απέναντι στην ισπανική αστυνομία, παίρνοντας στα χέρια τους την υπόθεση της δημοκρατίας και του αυτοκαθορισμού.

Η είσοδος του λαϊκού παράγοντα στο προσκήνιο δεν είναι αρκετή για να διεκδικήσει ένα ρεύμα αυτοτελή ρόλο, πόσο μάλλον την ηγεμονία σε ένα τέτοιο κίνημα. Δεν φτάνει να αποτελείς την πιο μαχητική πτέρυγα ενός εθνικού κινήματος. Η μάχη της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς είναι να δώσει ταξική και δημοκρατική κατεύθυνση στο κίνημα αυτό, να οικοδομήσει τις ανεξάρτητες μορφές δράσης της εργατικής τάξης, να αναπτύξει την ταξική πάλη εντός του κινήματος.

Προτάσσοντας την ανάγκη για μια «ανεξάρτητη Καταλονία στα χέρια του λαού της» μπορεί κανείς να επικοινωνήσει βαθύτερα με το αίτημα για μια «Ισπανία στα χέρια των λαών της» όπου η απόσχιση και η ένωση θα είναι δικαίωμα και δεν θα επιβάλλεται από το μαύρο μέτωπο της «ενότητας του ισπανικού κράτους» των αστών, των φασιστών, του πάπα και του βασιλιά.

> «Το δικαίωμα στην εθνική, δημοκρατική αυτοδιάθεση και στον αυτοκαθορισμό δένεται πιο άμεσα στην εποχή του ολοκληρωτικού καπιταλισμού με τον ταξικό διεθνιστικό αγώνα ενάντια στην αστική τάξη κάθε χώρας, στις ολοκληρώσεις και τους συνασπισμούς του κεφαλαίου»,

γράφουν οι Θέσεις της ΠΕ για το 4ο Συνέδριο του ΝΑΡ για την Κομμουνιστική Απελευθέρωση.

Επικαιροποιημένη μορφή κειμένου που δημοσιεύθηκε στο ΠΡΙΝ, 8.10.2017